

Samenwerkende
Kinderopvang

onderzoek kinderen met extra begeleidingsvraag

De aanleiding

In het voorjaar van 2024 zijn we in gesprek gegaan over een mogelijk onderzoek met betrekking tot een actueel thema binnen Samenwerkende Kinderopvang: 'kinderen met een extra begeleidingsvraag'. In Nederland is veel aandacht voor dit thema, omdat het aantal kinderen met een extra zorgbehoefte en daarmee de werkdruk bij pedagogisch medewerkers lijkt toe te nemen. In plaats van de focus op alleen de kinderen wilde Samenwerkende Kinderopvang aandacht voor de vraag naar ervaringen en behoeften van pedagogisch professionals.

Zorgkinderen of kinderen met een extra begeleidingsvraag?

We leven in een maatschappij waarin het leven altijd maakbaar lijkt te zijn. Er wordt een pasklare oplossing voor elke uitdaging gezocht. Ouders hebben vaak hoogstaande verwachtingen van hun kinderen. Onderwijs heeft haar eigen verwachtingen. Er zijn talloze programma's en systemen om groei & ontwikkeling van kinderen te meten en deze af te zetten tegen een norm. Hierin schuilt een groot risico. Wanneer de focus komt te liggen op deze norm, verschuift de ontwikkeling van elk uniek kind van binnenuit naar de achtergrond.

De term 'zorgkind' wordt veel gebruikt om de kinderen te duiden die gedrag vertonen dat afwijkt van de gemeten norm. Binnen Samenwerkende Kinderopvang kiezen we voor een andere term: 'kinderen met een extra begeleidingsvraag'. Dit maakt dat we open en inclusief blijven kijken naar het unieke kind zelf en de individuele ontwikkeling. Op die manier kunnen we als kinderopvangorganisatie voldoen aan de opdracht die wij onszelf stellen om alle kinderen optimale ontwikkelkansen te bieden, ongeacht hun diversiteit en eigenheid.

**“Elk kind heeft
zijn eigenheid.
Dat is juist
fantastisch!”**

Het onderzoek

Onderzoeksvraag

In eerste gesprekken met pedagogen, pedagogisch coaches en managers pedagogiek vanuit alle labels binnen Samenwerkende Kinderopvang en Prof. Dr. Ruben Fukkink werd dit thema besproken. Naast kwantitatieve data bestond een grote behoefte om pedagogisch professionals echt een stem te geven.

Dit leidde tot een zogenaamde 'mix-methods' aanpak.

De onderzoeksopzet bestond uit een kwantitatieve vragenlijst, gevolgd door een kwalitatieve analyse met focusgroepen. Gezinspedagoog en trainer Joyce Blauwhoff werd gevraagd als begeleider van deze groepen. Naast pedagogisch professionals zijn hier op een aantal plekken ook pedagogisch coaches of locatiemanagers van Samenwerkende Kinderopvang aangesloten.

Onderzoeksresultaten

In maart 2025 is het rapport 'Zorgen voor zorgkinderen in de kinderopvang: Ervaringen van pedagogische professionals' opgeleverd. Dit rapport bevat nieuwe inzichten waarvan we de belangrijkste bevindingen graag in deze samenvatting delen.

Vernieuwende onderzoeksopzet

Er is binnen de kinderopvang weinig onderzoek beschikbaar in een opzet waarbij zowel kwantitatieve als kwalitatieve informatie bij pedagogisch professionals wordt opgehaald. Deze opzet is uniek en gaf verdieping aan de onderzoeksresultaten. Dit is waardevol omdat het beter aansluit bij de behoeften van de pedagogisch professionals en leidt tot meer concrete handvatten en tools voor in de praktijk.

Aantal zorgkinderen op de groepen

De uitkomsten van de vragenlijst onder pedagogisch professionals laat zien dat gemiddeld één op de vijf kinderen in de kinderopvang een extra begeleidingsvraag heeft. Er is wel sprake van een aanzienlijke spreiding binnen groepen en locaties.

De relatie met welbevinden van pedagogisch professionals

Er is geen directe relatie tussen het aantal kinderen met een extra begeleidingsvraag op de groep en het welbevinden en/of gevoelens van burn-out van pedagogisch professionals. Er is wel degelijk een indirect verband. Als een pedagogisch professional gebrek aan steun ervaart of handelingsverlegenheid, ontstaat de beleving van een hoger aantal kinderen met een extra begeleidingsvraag en hogere werkdruk. Dat kan leiden tot gevoelens van stress en/of burn-out.

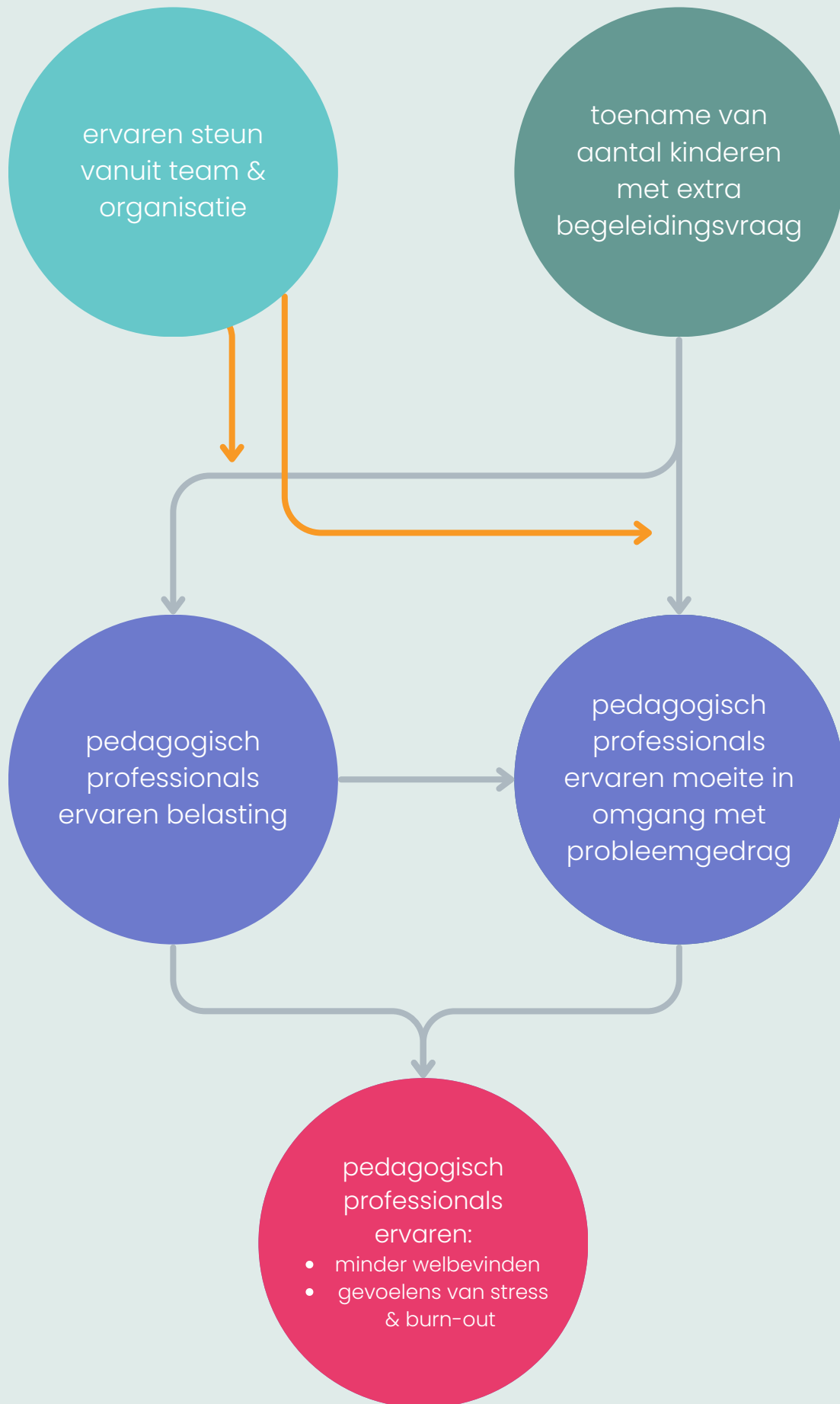
Het belang van een goed steunsysteem

Pedagogisch professionals geven in dit onderzoek aan dat hulp en ondersteuning dichtbij in het werk op de groep een belangrijke bron is om ervaren werkdruk te verlichten. Dit betreft primair de steun van de directe collega's, de locatiemanager en de eigen pedagogisch coach.

**“Leer mij als
pedagogisch
professional
het **zelf** te
doen.”**

schematische weergave van het mentale model

Continue aandacht voor versterking

Deze bevinding maakt duidelijk dat er continue aandacht nodig is voor het (pedagogisch) proces op elke groep. De basis hiervoor ligt in een team van vaste collega's die in goede afstemming met elkaar samenwerken. De locatiemanager vervult een belangrijke signalerende en coachende rol naar het team van pedagogisch professionals op de groep. De centrale vraag die telkens dient te worden gesteld is op welke manier de pedagogisch professionals het beste versterkt kunnen worden zodat zij er met volle aandacht kunnen zijn voor alle kinderen op de groep. De samenwerking van de locatiemanager met de pedagogisch coach is hierin een cruciale schakel. De pedagogisch coach dient hierbij het pedagogisch proces op de groep te verstevigen met aandacht voor de beleving van de pedagogisch professionals.

Haalbaarheid van ondersteunende maatregel

Een mogelijk ondersteunende maatregel die door een groep pedagogisch professionals werd genoemd, betreft het creëren van kleinere groepen door het bijstellen van de beroepskracht-kind-ratio (BKR). Deze maatregel zou de kostprijs van de kinderopvang dusdanig verhogen, dat dit binnen het huidige kinderopvangbeleid van de overheid zou leiden tot een voor ouders onacceptabele tariefstijging. Dit maakt het binnen het huidige stelsel een vrijwel onhaalbare maatregel. Extra onderzoek is nodig om vast te stellen wat de impact en haalbaarheid zou zijn van deze mogelijke ondersteunende maatregel op alle betrokkenen. Het bieden van de juiste steun lijkt uit dit onderzoek voldoende handvatten te bieden om het welbevinden van de pedagogisch professionals te borgen.

Dankwoord

Dankwoord

Samenwerkende Kinderopvang dankt Prof. Dr. Ruben Fukkink, gezinspedagoog Joyce Blauwhoff en in het bijzonder alle medewerkers die een bijdrage hebben geleverd aan dit onderzoek. De uitkomsten bevatten interessante bevindingen die we kunnen uitwerken ten gunste van onze pedagogisch professionals en de kinderen. Zo blijven we continue bouwen aan een veilige hechting van kinderen en creëren een vruchtbare voedingsbodem voor de ontwikkeling van kinderen en medewerkers.

De resultaten van dit onderzoek tonen aan de leerstoel van Prof. Dr. Ruben Fukkink in de sector onmisbaar en zeer waardevol is. Het zou een ambitie moeten zijn van alle organisaties, werkzaam in de sector om te borgen dat er meer wetenschappelijk onderzoek en leerstoelen mogelijk worden gemaakt. Daarvoor is geld, medewerking van verschillende partners en tijd onmisbaar. We gaan graag met andere organisaties in gesprek over kansen en mogelijkheden.

Samenwerkende
Kinderopvang

